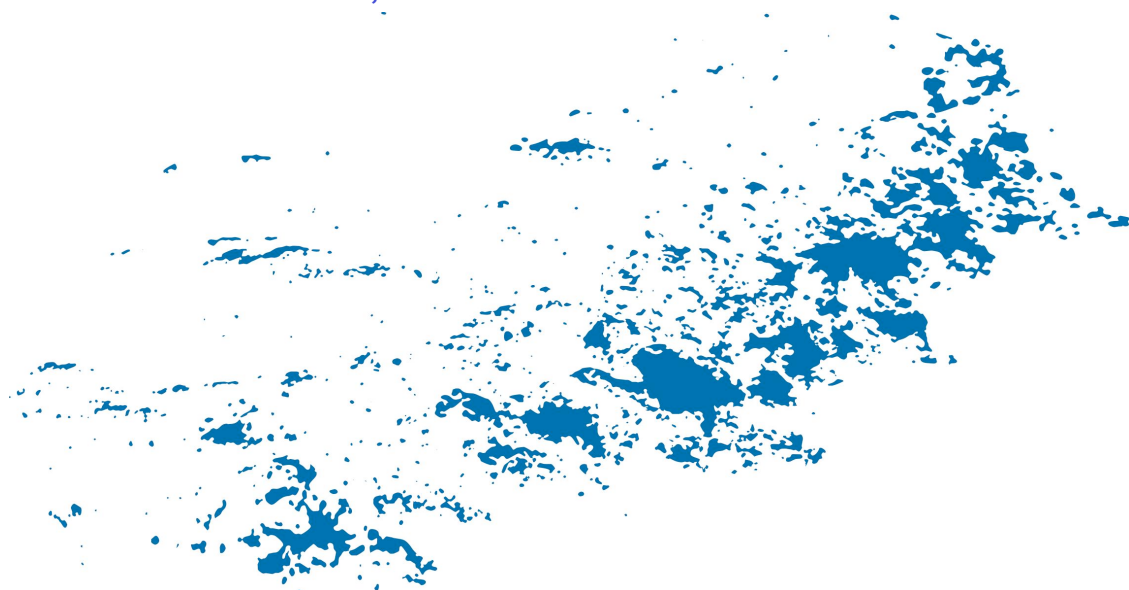

LA MAR DE LLENGÜES, Parlar a la Mediterrània

Exposició de Linguamón - Casa de les Llengües

Quadern de l'alumnat
Nivell B
Batxillerat, universitat

Presentació

Aquest quadern és un material de suport a la visita de l'exposició *La mar de llengües*, organitzada per Linguamón – Casa de les Llengües.

Amb aquesta exposició volem reflexionar al voltant de l'existència de llengües diverses a la Mediterrània, valorar positivament aquesta diversitat i promoure el diàleg entre pobles i cultures.

Et convidem a descobrir *La mar de llengües*, una visió de la Mediterrània que et sorprendrà.

Abans de la visita

Abans de visitar l'exposició, et convidem a fer una visita a l'exposició virtual i a la pàgina web de la Casa de les Llengües (<http://www.linguamon.cat>), on trobaràs una àmplia informació sobre les llengües del món.

Si prefereixes cercar directament informació sobre les llengües de la Mediterrània, visita, dins el mateix web:

www10.gencat.net/casa_llengues/AppJava/ca/diversitat/diversitat/llengues_mediterrania.jsp

Pots explorar lliurement aquestes pàgines i els enllaços que hi trobaràs. Pren nota del que et sembli més interessant i escriu els dubtes que tinguis. El dia de la visita a l'exposició, tindràs l'oportunitat d'ampliar coneixements i de fer preguntes. Aquell dia, no oblidis agafar aquest quadernet, ni tampoc llapis o bolígraf.

I deixa't sorprendre per *La Mar de llengües*.

Activitat 1. Anotacions

Espai per fer-hi anotacions diverses durant el treball previ a la visita.

Durant la visita

Et proposem un seguit d'activitats per fer durant la visita a l'exposició.

Estàs a punt per endinsar-te a la Mediterrània?

Àmbit 1. *Llengües, pobles i terres*

En aquest primer àmbit de l'exposició, trobem un mapa lingüístic de la Mediterrània, on hi ha marcats els territoris propis de les llengües que s'hi parlen.

Davant del mapa veiem un gran faristol amb una fitxa per a cada una de les vint-i-quatre llengües que presenta l'exposició. Hi ha informació detallada per a cada llengua: família i branca lingüística, nombre de parlants, àmbit geogràfic on es parla, reconeixement legal, etc.

Les aproximadament sis mil llengües que es parlen avui al món provenen d'una única llengua humana primigènia. En aquesta evolució de milers d'anys, que suposa una dispersió per tot el planeta, s'han format diferents famílies lingüístiques. Les llengües de la Mediterrània pertanyen a tres d'aquestes famílies: la indoeuropea (que inclou les branques romànica i eslava), l'afroasiàtica (que inclou la branca semítica) i l'altaica.

Activitat 2. Famílies i llengües

Tria quatre llengües: una de romànica, una d'eslava, una de semítica i una de la família altaica. Anota'n les dades següents.

Nom de la llengua: _____

Família i branca lingüística: _____

Nombre de parlants: _____

Territoris on es parla: _____

Estatus legal: _____

Nom de la llengua: _____

Família i branca lingüística: _____

Nombre de parlants: _____

Territoris on es parla: _____

Estatus legal: _____

Nom de la llengua: _____

Família i branca lingüística: _____

Nombre de parlants: _____

Territoris on es parla: _____

Estatus legal: _____

Nom de la llengua: _____

Família i branca lingüística: _____

Nombre de parlants: _____

Territoris on es parla: _____

Estatus legal: _____

Àmbit 2. Llengües a tot arreu

En aquest segon espai de l'exposició observem que les llengües són emprades en diversos àmbits d'ús: el carrer, l'escola, els serveis públics, etc. Perquè una llengua gaudeixi de plena vitalitat és important que, en el territori que li és propi, es pugui emprar lliurement en tots aquests àmbits.

Activitat 3. Els àmbits d'ús

Observa detingudament les banderoles que hi veuràs. Cada un correspon a un àmbit d'ús de les llengües. De quins àmbits es tracta?

1. L'escola
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Activitat 4. Llengües per viure

Digues tres llengües mediterrànies que es facin servir amb normalitat en tots i cada un dels àmbits d'ús esmentats.

1. _____
2. _____
3. _____

Digues tres llengües mediterrànies que tinguin serioses dificultats per ser emprades amb normalitat almenys en dos dels àmbits d'ús esmentats.

1. _____
2. _____
3. _____

Activitat 5. Paraules properes

A les pantalles, també hi pots escoltar com sonen algunes de les llengües de la Mediterrània, fent servir els auriculars.

Després d'escoltar totes les locucions, digues en quines llengües has detectat més semblances amb el català.

Per què es produeixen aquestes semblances?

Comenta lliurement alguna característica que t'hagi sorprès en les locucions en altres llengües (similituds, diferències, sonoritat, dicció, etc.).

Activitat 6. Paraules sense fronteres

El català deriva directament del llatí. Tanmateix incorpora en el seu lèxic paraules que provenen de diferents llengües del món, sobretot de llengües de la Mediterrània, l'espai històric de relació més important de la nostra llengua. Són els anomenats préstecs lingüístics. En cada tòtem hi ha una cara on en trobaràs alguns. Emplena:

Sis paraules que provinguin de l'àrab:

Dues paraules que provinguin del francès:

Sis paraules que provinguin del grec:

Dues paraules que provenguin de l'italià:

Dues paraules que provenguin de l'occità:

Dues paraules que provenguin del romaní:

Dues paraules que provenguin del turc:

Activitat 7. Parlar amb el gest

Prova de fer amb les mans una lletra de la llengua de signes catalana. Després, fes la mateixa lletra de l'espanyola i finalment, de la francesa. Pensa que aquestes lletres pertanyen als alfabetos dactilològics respectius i només es fan servir per a noms propis i altres paraules de difícil expressió. Els signes més habituals no corresponen a lletres sinó més aviat a paraules.

Per què es considera que les llengües de signes són tan llengües com les altres?

Activitat 8. Llengües escrites

Quins són els set alfabetos que actualment es fan servir a Mediterrània? Per a cada alfabet, indica almenys una llengua que el fa servir.

ALFABETS	LLENGÜES
1. _____	_____
2. _____	_____
3. _____	_____
4. _____	_____
5. _____	_____
6. _____	_____
7. _____	_____

Àmbit 3. *Parlants*

En el tercer i darrer àmbit de l'exposició, s'hi projecta un audiovisual on algunes persones, parlants habituals de diferents llengües de la Mediterrània, conversen en català sobre vivències personals relacionades amb la llengua.

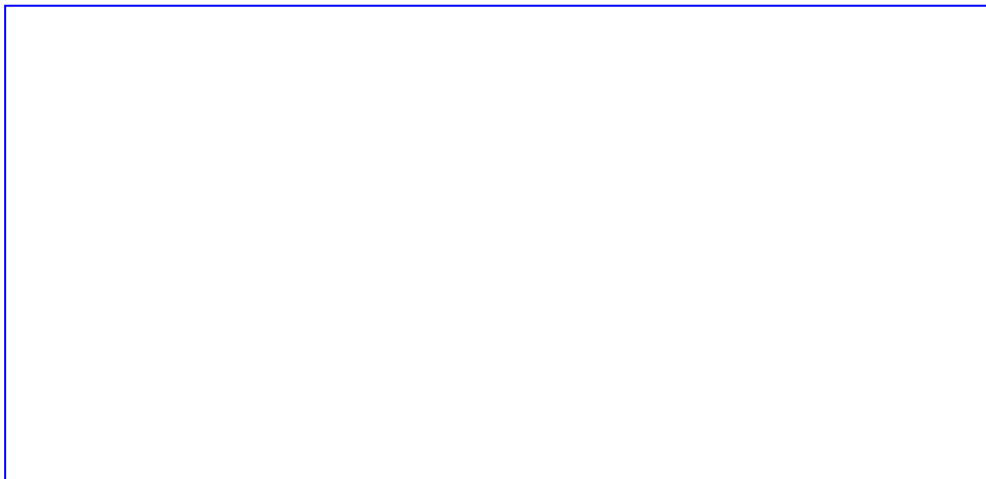
Activitat 9. Parlem-ne

Després de veure l'audiovisual, ha arribat l'hora de parlar-ne. En quines opinions, de les que han aparegut, estàs d'acord i en quines no? Argumenta-ho. Ara és un bon moment per opinar sobre els continguts de tota l'exposició.

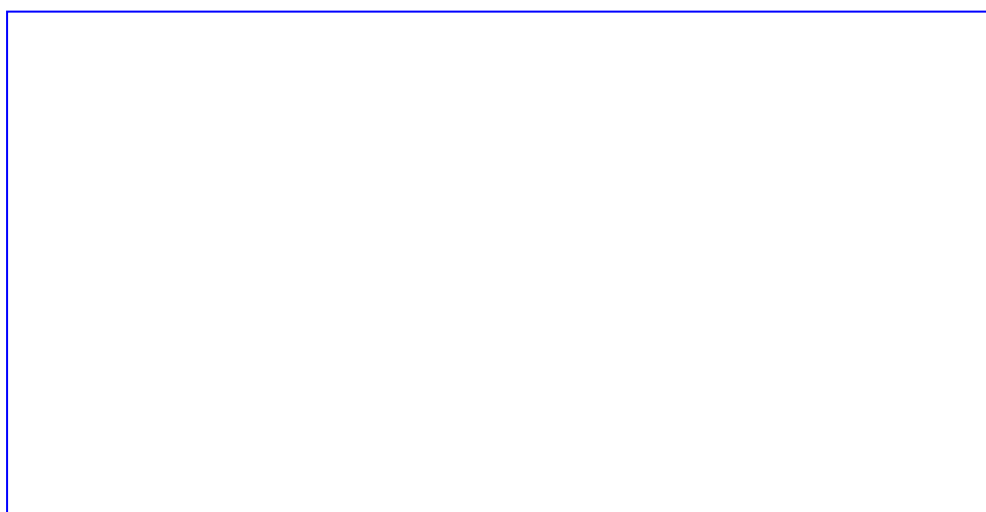
Activitat 10. I tu, què en penses?

Finalment, pots recordar el que has vist al llarg de la visita de l'exposició. Treu-ne tres conclusions i anota-les.

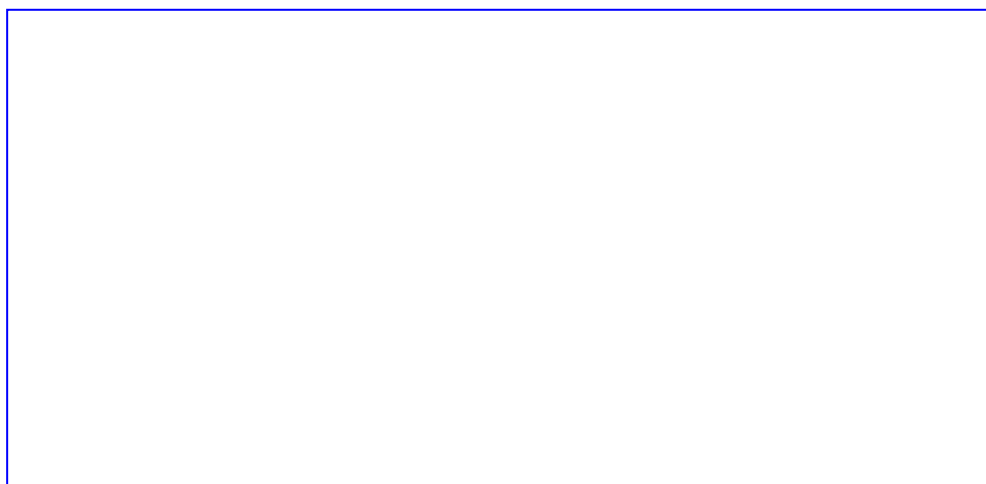
1.

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for writing the first conclusion.

2.

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for writing the second conclusion.

3.

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for writing the third conclusion.

Després de la visita

De retorn al centre educatiu, és el moment de reforçar el que hem observat durant la visita a l'exposició, de seguir reflexionant i de continuar el diàleg.

Com quan preparàvem la visita, et convidem a fer ús dels recursos següents. Hi trobaràs informació que et serà útil per fer les activitats que segueixen.

- La pàgina web de la Casa de les Llengües (<http://www.linguamon.cat>).
- Dins aquesta pàgina, i per a llengües de la Mediterrània:
www10.gencat.net/casa_llengues/AppJava/ca/diversitat/diversitat/llengues_mediterrania.jsp

Àmbit 1. Llengües, pobles i terres

Activitat 11. Exploració lingüística

Fes una llista de les llengües habituals de tots els alumnes de la classe (primera generació), una altra de les dels pares de tots (segona generació) i una altra de les dels avis de tots (tercera generació). Apunta cada llengua una sola vegada.

Quines llengües surten, per a les tres generacions?

Llengües de la primera generació (nosaltres):

Llengües de la segona generació (pares):

Llengües de la tercera generació (avis):

A quina generació apareix major nombre de llengües? Intenta esbrinar per quins motius succeeix això.

Activitat 12. A la recerca d'informació

Cerca informació sobre les llengües que han aparegut en l'exercici anterior. Si es tracta de moltes llengües, podeu repartir-vos la feina, d'acord amb el professor.

Nom de la llengua: _____
Família i branca lingüística: _____
Nombre de parlants: _____
Territoris on es parla: _____

Estatus legal: _____

Singularitats: _____

Nom de la llengua: _____
Família i branca lingüística: _____
Nombre de parlants: _____
Territoris on es parla: _____

Estatus legal: _____

Singularitats: _____

Nom de la llengua: _____
Família i branca lingüística: _____
Nombre de parlants: _____
Territoris on es parla: _____

Estatus legal: _____

Singularitats: _____

Nom de la llengua: _____

Família i branca lingüística: _____

Nombre de parlants: _____

Territoris on es parla: _____

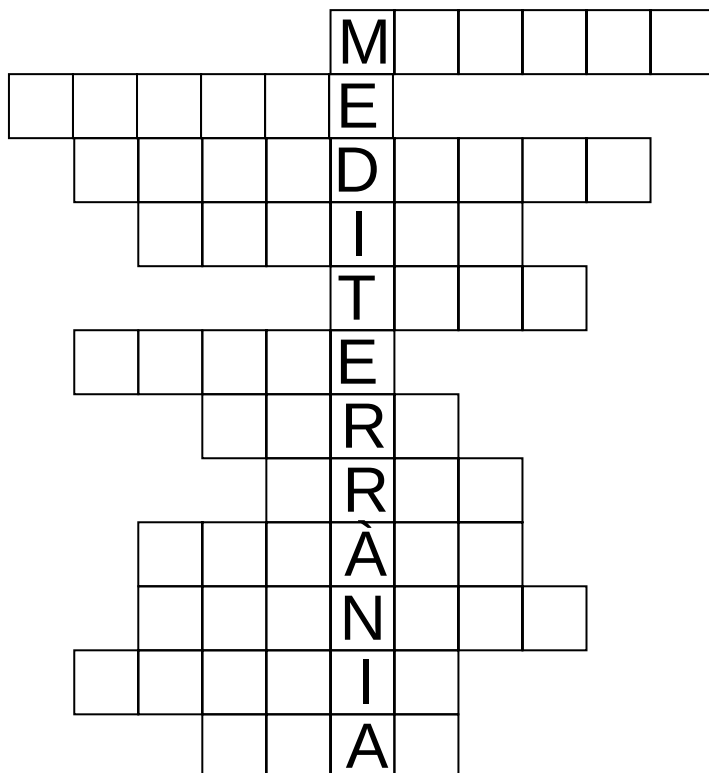
Estatus legal: _____

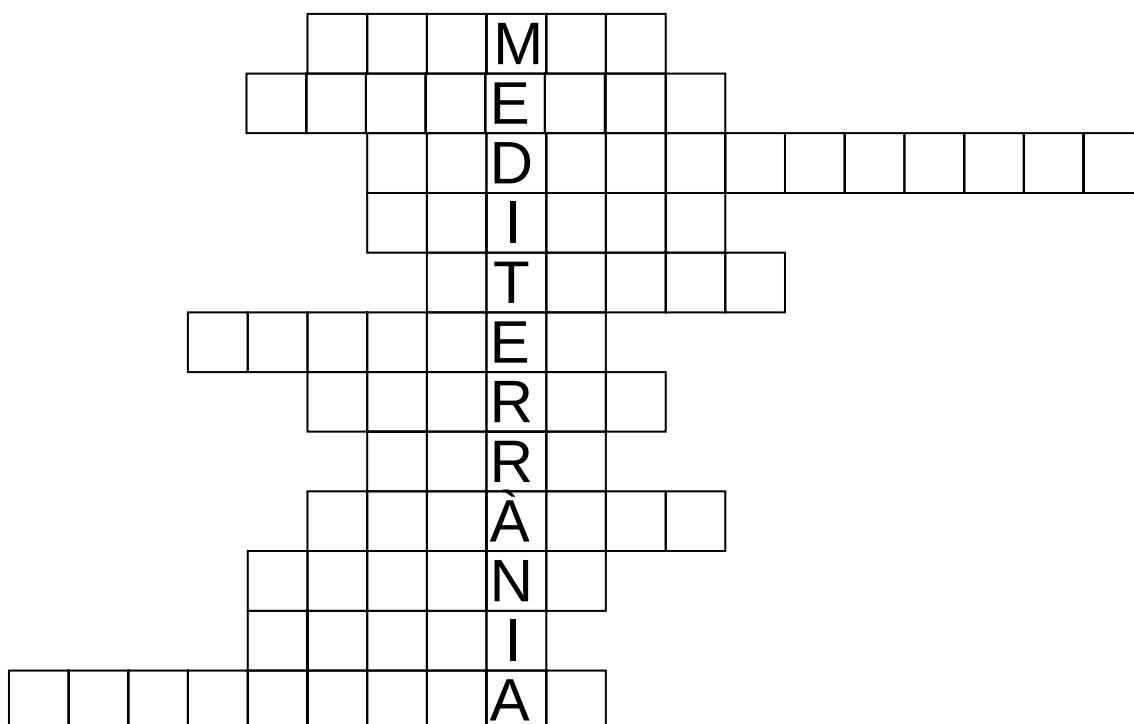
Singularitats: _____

Activitat 13. Mots encreuats

Completa els dos exercicis de mots encreuats, col·locant al seu lloc les vint-i-quatre llengües de la Mediterrània que es presenten a l'exposició. No s'hi val a repetir-ne cap.

Heus aquí la llista completa: albanès, amazic, àrab, arameu, castellà, català, copte, cors, eslovè, francès, friülà, grec, hebreu, italià, judeoespanyol, llatí, macedònic, maltès, occità, romanès, romaní, sard, serbocroat i turc.

Àmbit 2. Llengües a tot arreu

L'ESCOLA

Activitat 14. La llengua a l'aula

Pregunta als pares i als avis quina era la llengua vehicular que s'emprava a l'escola quan eren petits. Compara-ho amb el que passa avui. Si hi ha hagut canvis, escriu quins creus que en poden haver estat els motius.

Activitat 15. L'aprenentatge de llengües

L'aprenentatge de llengües dins el sistema educatiu afavoreix la diversitat lingüística o bé tendeix a consolidar l'hegemonia de dues o tres llengües?

LA FEINA

Activitat 16. La llengua a la feina

Què opines del fet que, en molts indrets de la Mediterrània, el coneixement de l'anglès sigui imprescindible per accedir a un lloc de feina mentre que el coneixement de les llengües pròpies d'alguns territoris (com l'amazic, el cors, l'occità o el sard) no és considerat cap mèrit?

Activitat 17. La llengua estàndard

Igual que l'italià, la majoria de llengües tenen varietats dialectals, que són pròpies de diferents parts del territori. La llengua estàndard fixa un model comú, vàlid per a tots els parlants. Podries explicar una mica les funcions de la llengua estàndard? Posa'n algun exemple relacionat amb el món laboral i professional.

EL TEMPS LLIURE

Activitat 18. L'anglès i l'oci

Escriu tres activitats esportives, musicals o relacionades amb el temps lliure, on l'anglès hagi penetrat molt. A continuació del nom de les activitats, escriu-ne dos anglicismes característics.

1. Bàsquet: *míster, pressing*.
- 2.
- 3.
- 4.

Perquè creus que es produeix aquesta important entrada de l'anglès en la terminologia cultural i d'oci?

CASA I FAMÍLIA

Activitat 19. Llengua i família

El darrer reducte d'una llengua que recula davant l'empenta d'una altra és la família. Has pensat per quins motius passa això?

Dins moltes cases, es parla més d'una llengua. En coneixes algun cas? Aquestes llengües es mantenen en situació estable o bé una tendeix a desplaçar l'altra? Per quin motiu o motius?

EL CARRER

Activitat 20. Les llengües del carrer

El carrer és un indret on es parlen llengües diverses. Quines llengües se senten al teu carrer? (Per ordre de major a menor presència).

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Qui les parla, aquestes llengües? N'hi ha que són considerades “de prestigi” per la majoria de gent? N'hi ha, en canvi, que són tingudes per llengües “de poca categoria”? Per què?

Escriu una reflexió sobre la consideració social de les llengües i els prejudicis (idees prèvies) que les envolten.

Activitat 21. Oficialitats

Què vol dir que “a la Mediterrània no hi ha cap estat monolingüe”? Posa'n algun exemple. _____

Com és que, en molts estats de la Mediterrània (i del món), malgrat que s'hi parlin diferents llengües, sovint només n'hi ha una d'oficial?

ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Activitat 22. Televisió i Internet

Penses que la televisió introdueix nous hàbits lingüístics en la nostra vida quotidiana? Quins?

Per què és important que una llengua tingui presència a Internet?

ELS SERVEIS PÚBLICS

Activitat 23. Parlar a la finestra

L'ús d'una llengua en els serveis públics constitueix un termòmetre que ens indica el grau de reconeixement real d'una llengua en el seu propi territori.

Com és que molts ciutadans de diversos països mediterranis no poden adreçar-se a l'administració en la llengua pròpia del seu territori? Posa'n algun exemple.

Quins avantatges socials comporta poder fer ús dels serveis públics en la llengua pròpia del territori?

Avantatges per als ciutadans.

Avantatges per a l'administració.

LLENGÜES DE SIGNES

Activitat 24. Les llengües del gest

Què són les llengües de signes i qui les fa servir?

Quines llengües de signes hi ha a la Mediterrània, a més de la catalana?
Diques-ne sis.

Quins dels següents arguments et semblen més vàlids per defensar que les llengües de signes són veritables llengües i no meres gesticulacions?

- Perquè permeten l'expressió de qualsevol contingut.
- Perquè cada una està lligada a un territori.
- Perquè s'han anat construint de forma col·lectiva al llarg de la història.
- Altres.

Àmbit 3. Parlants

En la projecció de l'audiovisual de l'exposició, alguns parlants de diferents llengües que s'expressaven en català, compartien els seus punts de vista sobre la importància de la llengua.

Activitat 25 Guionista per un dia

Com hauries fet tu aquest audiovisual? Et proposem fer un nou guió que correspongui a un diàleg on cinc personatges, de diferents procedències

lingüístiques, expressin lliurement les seves vivències entorn de la llengua. Pots inspirar-te en situacions viscudes per tu mateix o per amics i familiars.

Activitat 26. El diari de demà

La llengua és un patrimoni col·lectiu de totes les persones que la parlen. S'ha format al llarg de la història d'una comunitat de parlants però i ha arribat a nosaltres. A l'actualitat continua essent útil per a la comunicació, i també per a la cohesió social i per dotar d'identitat un poble.

Podríem afirmar que hi ha un paral·lelisme entre la llengua i el paisatge?; entre la llengua i les festes populars? Totes aquestes realitats provenen del passat. Cal preservar-les, i no pas per nostàlgia, sinó perquè continuen i continuaran essent útils als individus i a la societat.

Suposem que ets un intel·lectual de prestigi i que el redactor d'un diari important t'ha fet l'encàrrec d'escriure una columna per al diari de demà sobre la importància de les llengües.. Ja t'hi pots posar de seguida, que falten poques hores per tancar l'edició!

La teva opinió compta, així que et proposem enviar el teu article a (linguamon@linguamon.cat).

Farem recull de totes les vostres opinions i les penjarem al web per compartir-les amb nois i noies d'escoles d'arreu de Catalunya.

